

інтеграція сприяє зміцненню освітньої системи, роблячи її більш стійкою до зовнішніх загроз.

Незважаючи на складні умови, євроінтеграція залишається пріоритетом для України. Вона є не лише шляхом до європейського майбутнього, а й інструментом відновлення та розвитку країни після війни.

Список використаних джерел :

1. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року № 1427-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 38. Ст. 502. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1427-12>.
2. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами (Угоду ратифіковано Законом №237/94-ВР від 10.11.94)/. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012
3. План дій «Україна – Європейський Союз». Європейська політика сусідства (схвалена Кабінетом Міністрів України 12.02.2005 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_693
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угоду ратифіковано із заявою Законом №1678-VII від 16.09.2014р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
5. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Кісельов Борис

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г.Короленка
(науковий керівник – П. Кравченко)
(м. Полтава)*

ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТІ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У 2021 році Міністерство освіти і науки розробило концепцію цифрової трансформації освіти і науки яка є стратегічним документом, спрямованим на модернізацію української системи освіти та науки шляхом впровадження сучасних цифрових технологій. Основна мета концепції – створення єдиного цифрового середовища, яке забезпечить інтеграцію всіх суб'єктів освітнього процесу та оптимізацію адміністративних процедур: «реалізація цієї Концепції матиме позитивний вплив на забезпечення правового регулювання, спрямованого на розвиток цифрового освітнього середовища, зокрема інфраструктури, цифрових компетентностей педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти, створення цифрового

освітнього контенту, автоматизацію та цифровізацію процесів регулювання та управління» (Міністерство освіти і науки України, 2021).

Концепція цифрової трансформації підкреслює важливість впровадження і регулювання технологічних інновацій серед яких можна виділити і технологію штучного інтелекту. Саме впровадження штучного інтелекту може сприяти створенню індивідуалізованих освітніх програм й допомогти автоматизувати процеси навчання для більшої ефективності та адаптованості освіти до сучасних викликів. Тому тема нашого дослідження є актуальною, адже в процесі цифровізації необхідно знайти баланс між інноваціями штучного інтелекту та збереженням цінностей європейської освіти. В даній публікації ми проаналізуємо зв'язок між освітніми змінами пов'язаними з використанням штучного інтелекту та ключовими європейськими цінностями.

Штучні нейромережі були створені з метою автоматизованої обробки великих масивів даних, що є надзвичайно корисним в галузі освіти. В сучасному світі володіння та швидкісна обробка інформації є ознакою професіоналізму, тому штучний інтелект розпочали використовувати в різних сферах від медицини до юрисдикції. Звичайно досягнення штучного інтелекту не залишилися непоміченими для системи освіти Європи, тому що використання штучного інтелекту в освіті принесло як нові можливості так і нові проблеми. Студенти і навіть школярі вже використовують ресурс нейромереж для спрощення навчання, тому в педагогів і викладачів немає можливостей уникати і не звертати уваги на зміну підходу здобувачів освіти до виконання завдань. Адже використання цих технологій здатне допомогти студентам стати самостійними та успішними при відповідальному використанні штучного інтелекту в процесі отримання знань. Науковиці С. Паламар та М. Наumenко розглядаючи питання існування штучного інтелекту в освіті стверджують: «Технології штучного інтелекту та освіта – нероздільні. Одні науковці висловлюють загрози і побоювання щодо впровадження даних технологій в освітній процес, інші – активно впроваджують. Ми розуміємо, що сфера освіти вже невід'ємно пов'язана зі штучним інтелектом, оскільки здобувачі освіти набагато раніше почали використовувати штучний інтелект для виконання завдань, обов'язок педагогів – не просто наздогнати прогалини в знаннях і розумінні технологій штучного інтелекту, а взаємодіяти з ними так, щоб навчити здобувачів використовувати нейронні мережі з користю та не вдаючись до порушень академічної доброчесності» (Паламар С., Наumenко М., 2024 с. 73).

Розглядаючи співвідношення європейських цінностей та нейромереж варто зазначити, що однією з важливих цілей європейських цінностей є культурне розмаїття та підтримка. Тому штучний інтелект стає більш

залученим до освітньої сфери, адже адаптувати освітні програми до усіх культурних, мовних та соціальних особливостей студентів без автоматизації надзвичайно складно. Штучний інтелект завдяки своїй здатності обробляти величезні обсяги даних здатний створювати і навчальні програми які відповідатимуть на потреби різних культурних спільнот і зберігатимуть основні фахові знання. Наприклад такі інструменти нейромереж як системи машинного перекладу, зможуть забезпечити доступ до навчальних матеріалів навіть для носіїв мов нацменшин, що особливо важливо для підтримки етносів які не мають власної державності і прагнуть зберегти свою мову і культуру. Доступність освіти і рівність в можливостях професійної реалізації є проблемою сьогодення, і саме штучний інтелект потрібно використати в умовах обмеженого людського ресурсу викладачів для адаптації більшої кількості навчальних програм. Така цифрова трансформація освіти буде корисною для європейського суспільства.

Окрім того, дослідники розвитку освіти виділяють важливість дотримання таких європейських цінностей в освітній галузі як людська гідність, повага до приватного життя, свобода думки та вираження поглядів, рівність, яка прав всіх громадян перед законом, толерантність та повагу до людей з різних соціальних і культурних груп. Зважаючи на це питання впровадження штучного інтелекту в соціальні взаємодії в галузі освіти розкривається як в позитивному, так і в негативному контексті. З одного погляду, машинний інтелект не матиме суб'єктивної думки щодо здобувача освіти чи його освітнього прогресу, що є позитивним. Використання штучного інтелекту в освітніх середовищах забезпечить більш об'єктивну систему оцінювання, завдяки чому оцінювання всіх студентів буде більш точним незалежно від їхнього соціального статусу, культурної приналежності або інших факторів. Проте з іншого погляду розумний алгоритм буде розглядати здобутки студента лише за закладеним алгоритмом, який може бути не готовим до інакшості думок і ідей. Звичайно такий процес перевірки навчальних результатів буде більш автоматизований і зосереджений на деталях, проте він залежатиме від параметрів які заклали розробники штучного інтелекту. Європейська цінність справедливості показує важливість критичного відношення до можливостей штучного інтелекту контролювати навчальний поступ студентів.

Впровадження і розвиток технологій штучного інтелекту піднімає важливе питання про дотримання академічної доброчесності. Штучний інтелект вже сьогодні таких як здатен виконати більшість завдань за студентів. Тому розвиток доступних для кожного нейромереж ChatGPT та Bard може призвести до того, що буде важко визначити яке завдання виконав штучний інтелект, а яке людина. Тому важливо вже зараз врегульовувати це питання,

щоб в майбутньому уникнути випадків коли результати роботи штучного інтелекту видаються за власні напрацювання. Надзвичайно важливо щоб освіта пристосувалась до нових реалій і забезпечила відповідне регулювання використання нейромереж, щоб уникнути негативних наслідків. Освітняни мають зберігати баланс між технологічними інноваціями та цінностями європейської освіти, для того щоб штучний інтелект став інструментом для підвищення ефективності навчання і підтримував важливість європейських цінностей в період цифрової трансформації освіти.

Зменшення навантаження на педагогів, швидкий аналіз великого обсягу даних, персоналізація навчання, оптимізація оцінювання результатів навчання – це те що пропонує нам інтеграція штучного інтелекту в освітні взаємини. Проте основною європейською цінністю в освіті є розвиток особистості яка є активним громадянином та сповідує європейські моральні ідеали, а для цього необхідно щоб здобувачі освіти самостійно досягали результатів навчання. Тому необхідно зберегти баланс між цифровізацію освіти завдяки штучному інтелекту та особистісним підходом в навчанні. На нашу думку для кращої інтеграції штучного інтелекту в систему освіти необхідно дотримуватися принципів етичного використання технологій, збереження в освіті націленості на розвиток критичного мислення та творчості та поваги до особистості та її право на приватність. Лише тоді штучний інтелект буде сприяти розвитку та інклюзивності освіти, адже буде створювати оптимальні умови навчання для учнів різних культур та соціального походження, і стане тим інструментом котрий допомагатиме учням розвивати свої здібності. Штучний інтелект має надзвичайний потенціал для розвитку освіти і при дотриманні європейських цінностей це може зробити освіту більш ефективною та корисною.

Список використаних джерел :

1. Artificial intelligence tools and their responsible use in higher education learning and teaching, 2023. URL: <https://www.eua.eu/resources/publications/1059:artificial-intelligence-tools-and-their-responsible-use-in-higher-education-learning-and-teaching.html>
2. Амельченко Н. Цінності об'єднаної Європи. Лабораторія законодавчих ініціатив, 2012. URL: http://parlament.org.ua/upload/docs/European_Values.pdf
3. Паламар С., Науменко М. Штучний інтелект в освіті: використання без порушення принципів академічної чесності. 2024. ОД 1(44). С. 68–83.
4. Міністерство освіти і науки України Проєкт Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року, 2021. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproschuye-do-gromadskogo-obgovorenniya>